

Engellilerin Sorunlarının Tespiti ve Çözüm Önerileri Çalıştayı Sonuç Raporu

26-27 Mart 2022 | Ankara

Engelliler Komisyonu

Engellilerin Sorunlarının Tespiti ve Çözüm Önerileri Çalıştayı Sonuç Raporu

Hazırlayan

Memur-Sen Engelliler Komisyonu

Hazırlayanlar

Engellilerin İstihdam ve Hukuki Sorunları (Sefa BURAN)

Erişilebilirlik (H. Bayram KOL)

Eğitim, Farkındalık, Sosyo-Kültürel Faaliyetler (Ayhan ŞAHİN)

26-27 Mart 2022 | Ankara

UMUZ
N OTESİNDEJR!

ENGELLERİ
HEP BİRLİKTE
AĞIRIZ

HALKINIZ
SİYASİY
ENGELLERİ
AĞIRIZ

ENGELLERİ
AĞIRIZ

TANIM

TAKDİM

Eşref Karaaslan
Memur-Sen Engelliler Komisyonu Genel Başkanı

Memur-Sen Engelliler Komisyonumuz, başta engelli kamu görevlileri olmak üzere tüm engellilerin sesi olmak için 18 Mart 2013 tarihinde kuruldu. Feyzini inanç değerlerimizden alan Memur-Sen Engelliler Komisyonu, engelli haklarını insan haklarının temel bileşeni kabul etmektedir. Engellilerin sosyal hayata tam, eşit ve etkin katılabilmesi mücadelesini emek ve ekmek mücadelesinin ayrılmaz parçası kabul etmektedir.

Memur-Sen Engelliler Komisyonu Yönetimi olarak Konfederasyon ve sendikalarımızın desteği ile engellilerin beklentilerini karşılamak için sorumluluk bilinciyle hareket ediyoruz. Pandemi sürecinde de engelli kamu görevlilerine hizmet üretmeyi sürdürdük. Engelli Hakları Rehberi bu sürecin ürünlerinden birisidir. Rehberimizi görme engelli kamu görevlileri için de sesli kitap halinde internet sitemiz ve Youtube kanalımız üzerinden erişime açtık.

Konfederasyonumuzun ve bağlı sendikalarımızın gayretleri ve siyasi iradenin olumlu adımlarıyla kamuda istihdam edilen engelli kamu görevlisi sayısı 70 bine yaklaşmış durumda. Bu sayı 2002 yılında 5 binin biraz

üzerindeydi. 70 bin engelli memurun yaklaşık 50 bini konfederasyonu-muz üyesidir.

Engelli kamu çalışanlarımızın sorunlarını gündemleştirmekle kalmadık çözümü üzerine de kafa yorduk. Engellilerin çalışma hayatına tam, etkin ve eşit katılımını sağlayacak çözüm ve taleplerimizi bütün toplu sözleş-me görüşmelerinde masaya koyduk. Bağitlanamayan tekliflerimizi masa-da bırakmadık, toplu sözleşmeden sonra da ilgili bakanlıklar, kurumlar ve siyasi iradeyle paylaşarak gündemde tuttuk; taleplerimizin, tekliflerimizin takipçisi olduk. Çözüm odaklı istişareler, ziyaretler, görüşmelerle ilgili ve yetkili kanalları sonuna kadar zorladık, zorluyoruz. Yıllardır her zemin ve platformda sürdürdüğümüz çabalarımızdan önemli kazanımlar elde ettik. Bu kazanımlardan bazıları şunlardır:

- Engellilerin kamuya atanırken genel hükümlerin dışında tutula-rak bağımsız bir merkezi sınavla atama yapılmasını sağladık.
- Kendisi veya bakmakla yükümlü olduğu aile bireylerinden birisi engelli olan personele tayin kolaylığı, mesai saatlerinde saatlik izin veril-mesini, gece vardiyası ve nöbetlerden muaf tutulmasını sağladık.
- Engelli ve engelli yakını olan memurlara kamu konutlarından ya-rarlanmada öncelik sağladık.
- Engelli memurların mesai saatlerinin, özür durumları da dikkate alınarak diğer memurlardan farklı şekilde düzenlenmesini sağladık.
- Aile yardımı ödeneğinin engelli çocuklar için yüzde 50 artırımlı ödenmesini sağladık.

Bu kazanımların tümü engellilerin hayata tam, eşit ve etkin katılımı açı-sından son derece önemlidir. Bununla birlikte hala çözüm bekleyen

sorunlarımızın olduğu da bir gerçektir. Düzenlediğimiz Engellilerin Sorunlarının Tespiti ve Çözüm Önerileri Çalıştayın amacı da mevzuattaki eksiklikleri ve sahada yaşanan sorunları tespit etmek ve bunlara uygun çözüm önerileri geliştirmektir.

Tüm engelli insanların, yaşamlarını engelsiz sürdürme, fırsat eşitliğinden engelsiz faydalanma, üretime katkı sunma, devlete mali yük olarak görülmeme gibi gerçek anlamda eşit vatandaşlar olabildiği kapsayıcı bir kamu düzeninin tesisi için mücadele etmeye devam edeceğiz. Hayatın her alanına engelsiz katılım anlamında gerçek adaletin sağlanması için psikolojik, sosyolojik, hukuki, fiziksel tüm engellerin kaldırılması yolunda toplumsal dayanışmayı önemsiyor, bunun için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. İmtiyaz değil adalet istiyoruz. İşimiz zor, yükümüz ağır, yolumuz uzun.

Memur-Sen Engelliler Komisyonu olarak bu yürüyüşümüzde bize yol açan, imkân sunan, destek veren Konfederasyonumuzun Genel Başkanı Sayın Ali Yalçın'a ve yönetim kurulunun kıymetli üyelerine, bağlı sendikalarımızın başkanları ve yönetimlerine, konfederasyon ve sendikalarımızın il teşkilatlarına, hassaten çalıştayımıza katılarak bizimle değerli görüşlerini paylaşan bütün katılımcılarımıza, çalıştayın hazırlık aşaması ile sonuç raporunun hazırlanmasına katkı sunan Memur-Sen Akademi ve Mevzuat Birimi'nin sorumlu ve uzmanlarına teşekkür ediyoruz.

GİRİŞ

Kamu görevlilerinin her alanda kazandırını, sözcüsü ve temsilcisi Memur-Sen Konfederasyonu olarak; başta kamu görevlileri olmak üzere insanın vazgeçilmez ve ikame edilemez unsuru emeğini yüceltmek, alın ve akıl terinin karşılığını artırmak, engelli bireylerin ve kamu görevlilerinin engellerini ortadan kaldırmak, istihdam ve cihaz temininde adil ve ayrımcılığın olmadığı bir birliktelik üretmek için ilk kurulduğu günden bugüne aralıksız çalışıyoruz.

Kamu görevlilerinin bütününe yönelik gerçekleştirilen çalıştay, toplantı, panel ve kongrelerin yanında engelli kamu görevlilerinin ve bireylerin her anlamda erişebilirliğini artırmak ve engelsiz bir sosyal ortam ve çalışma hayatı oluşturmak için araştırmalar ve çalışmalar gerçekleştiriyoruz.

Bu minvalde, Toplu Sözleşmeden Kamu Personeli Danışma Kurulu'na, Kurum İdari Kurullarından diğer sosyal diyalog mekanizmalarının tamamına yönelik gerçekleştirilen temaslarda; sorunların çözümü, sosyal devlet ve adalet ilkesiyle uyumlu mevzuat ve uygulamaların gerçekleştirilmesi, bu hakların lütuf anlayışıyla değil hak ve insan kavramlarıyla temellendirilmesi, engellilerin sosyal hayata eşit ve etkin katılımının sağlanması amaçlanmaktadır.

Nitekim bu sosyal gerçekliğin somut verileri konunun ehemmiyetinin daha güçlü kavranması açısından önemlidir. Engelli bireylerin nüfus oranı; Dünya genelinde %15'e, ülkemizde ise 2011 verilerine göre %7'ye, resmi olmayan son verilere göre ise yaklaşık %12-%14'e tekabül etmektedir. Ülkemizde toplam nüfusun iş gücüne katılım oranı yüzde 50.3 iken, engelli nüfusun işgücüne katılım oranı yüzde 22 civarındadır. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan yaklaşık 66 bin civarı engelli kamu

görevlisi, konfederasyonumuz ve bağlı sendikalarımızın da hizmet kolları içinde yer alan kurumlarda istihdam edilmektedir. Diğer taraftan, inkâr edilemez ve yok sayılamaz diğer gerçeklik ise engellilerin istihdam edilmesine, toplumla bütünleştirilmesine, engellerinin görülmesine ve ekonomik sorunları ile diğer her türlü sorunlarının çözümüne yönelik son 20 yıllık süreçte sosyal politikaların gerçekleştirilmiş, önemli adımların atılmış olmasıdır. 2002 yılında 5 bin civarında olan engelli kamu görevlisi istihdamı, 2022 Ocak ayı itibariyle 66 bin seviyesine çıkmış ve yaklaşık 13 kat artmıştır.

Engellilere yönelik atılan bu olumlu adımların yanında, “önce insan” anlayışıyla engellilerin sosyal, kültürel, toplumsal alanda ve ekonomik hayatın merkezinde yer aldığı, daha erişilebilir dünyada daha saygın ve daha kabul edilebilir şartlarda yaşayacağı bir düzeni sağlamak hepimizin asli görevidir.

Engelli kardeşlerimizin engelli olmayı atıl kalmışlık, yok sayılmışlık duygusu içinde algılamaktan kurtularak; üreten, kendine ve içinde bulunduğu topluma değer katan bireyler olma bilinciyle hareket etmesi kamu idaresinin gerçekleştireceği iyileştirici düzenlemelerle daha da mümkün hale

gelecektir. Bu itibarla gerçekleştirdiğimiz Engellilerin Sorunlarının Tespiti ve Çözüm Önerileri Çalıştayı Memur-Sen Engelliler Komisyonunun yönetimi, il temsilcileri, akademisyenler ve bürokratların katılımıyla gerçekleştirilmiştir. 2 gün süren Çalıştay boyunca; engellilerin çalışma hayatında ve istihdamındaki mevzuata ilişkin eksiklikler, eksiksiz ve engelsiz erişebilirliğin önündeki engeller, toplumsal farkındalığın artırılması, sosyo-kültürel alanlarda yaşanan sorunlar ve bu alanlara ilişkin öneriler değerlendirilmiştir. Elinizdeki bu metin, Çalıştay'da tespit edilen sorunların, ortaya konulan çözümlerin ve politika önerilerinin hülasası ve hasılasıdır.

Bu çerçevede, engellilerimizin kendilerini toplumdan soyutlamanın aksine toplumun merkezinde yer alması, ayrıştırıcı uygulamaların kaldırılması, mevzuatın medeniyet değerlerimiz ve “önce insan” anlayışıyla uyumlu ve hak temelli olması, toplumun tüm kesimlerinin engellilerin hayatlarını zorlaştıran değil kolaylaştıran anlayışla çaba sarf etmesi büyük önem arz etmektedir. Toplumun, devletin, STK'ların ve siyasi iradenin de engellilerin hayatını kolaylaştırmak için daha komplike kararlılık ve tutum içerisinde olması gerekmektedir.

A. ENGELLİ İSTİHDAMI VE HUKUKİ SORUNLAR

Engelli bireylerin, gerek kamu personel sistemi içerisindeki gerekse özel sektördeki istihdam edilme biçimleri ve sayıları son 20 yıllık süreçte azımsanmayacak oranda artış göstermiş ve bu alanda olumlu adımlar atılmıştır. Türkiye, bu son 20 yıllık süreçte sosyal hukuk devleti olmasının gereği olarak sosyal politika alanlarında gerçekleştirmiş olduğu mevzuat düzenlemesi ve uygulamalarla engelli bireylerin hayatın her alanında var olabilmesini mümkün kılacak sosyal hayata tam, etkin ve eşit katılımını sağlayacak çalışmalar yürütmüştür. Özellikle engelli bireylerin bilgi, birikim ve üretkenliğini ülke için kazanıma dönüştürecek proje, strateji, mevzuat ve eylem planlarını bir bütün olarak ele almış ve ötekileştiren ya da pasif durumda tutan algı ve anlayışı oldukça geriletmiştir.

Medeniyet değerlerimizden ilham alarak atılan adımlar, toplumu bütünleştirme noktasında önemli olduğu gibi engelli bireylerin hem eğitim alanında desteklenmesi hem istihdam alanında teşvik edilmesi hem de emeklilik sürelerinde pozitif ayrımcılıkla desteklenmesi de önem arz etmektedir.

Bütün bunların yanında engelli bireylerin sosyal hayata tam ve etkin katılım ve erişimi konusunda, dezavantajlarını ortadan kaldıracak, fırsat eşitliğini tam olarak mümkün kılacak, bütün bir yaşamı kuşatacak kapsamda ve yeterlilikte bir düzenin kurulabilmesi için henüz atılması gereken çok fazla adım ve iyileştirilmesi gereken çok fazla husus bulunmaktadır.

Gerek Türkiye’de gerekse de diğer ülkelerde engelli istihdamında başvurulan en yaygın yöntem, kamuda ve özel sektörde belli bir oranda engellinin istihdam edilmesinin zorunlu tutulmasıdır. Engelli istihdamı

konusunda bir çeşit pozitif ayrımcılık olan ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 4857 sayılı İş Kanunu ile bu yasalara bağlı çıkartılan yönetmeliklerle düzenlenen bu yönteme yaygın kullanımla “kota” uygulaması denilmektedir.

Engelli istihdamı noktasında, kamu kurum ve kuruluşları özel sektöre öncülük etme ve örnek olma noktasında önemli bir işleve sahiptir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda engelli memur alımı 53. Maddede düzenlenmiştir. 53. maddeye göre kamu kurum ve kuruluşları bu kanuna göre çalıştırdıkları personele ait kadrolarda % 3 oranında engelli çalıştırmak zorundadır. % 3’ün hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun taşra teşkilatı dâhil toplam dolu kadro sayısı dikkate alınmaktadır. İş Kanunu’na tabi özel işletmelerde 50 işçi ve üzeri işçi çalıştıran işyerlerinde % 3 engelli; kamu iş yerlerinde ise % 4 engelli çalıştırma yükümlülüğü bulunmaktadır.

Ülkemizde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na tabi olarak 66.770 engeli memur istihdam edilmektedir. Çalışan engelli sayısı 2000’lerin başında sadece 5700 iken bu sayı son 20 yılda 61.000 artmıştır. 4857 sayılı İş Kanunu’na tabi olarak kamu ve özel sektörde çalışan engelli işçi sayısı da son yirmi yılda 13 kat artış göstermiştir.

Öte yandan engelli bireylerin istihdamını çeşitlendirmek ve daha fazla istihdam imkanı oluşturmak için kendi işini kurma, sübvansede edilen istihdam, korumalı istihdam ve destekli istihdam gibi yöntemlere de başvurulmaktadır. Bütün engellilerin devlet eliyle istihdamı mümkün olmadığından, engelli istihdamında bu ve benzeri yöntemlerin geliştirilerek uygulanması son derece önemlidir.

24 Nisan 2022 tarihli EKPSS’ye 95.017 kişi girmiştir. Bu sayı ile birlikte EKPSS Kura Atamaları ve EKPSS 2020’de atanamayanlar da dikkate

alınırsa yaklaşık 150.000 engelli memur adayı bulunduğu görülecektir. Bu sayı her geçen yıl artmakta, yıllar içinde sınava başvuran engelli memur adaylarının öğrenim durumu da yükselmektedir.

Kamuda istihdam edilen engelli kamu görevlilerinin görev tanımları engelleri dikkate alınarak yapılmaması birbirini tetikleyen çeşitli sorunların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Böyle bir durumda engelli memurdan alınan verim düşmekte, iş aksamakta, aksayan iş nedeniyle engelli memur ikazlar almakta, süreç psikolojik baskı ve mobbinge kadar varabilmekte ve iş barışı bozulmaktadır.

Engelli bireylere daha az prim ve daha kısa çalışma süresi düzenlemesi 5510 sayılı Kanun'da prime esas kazanç üzerinden sorunlar yaratmaktadır. Nitekim, 5434 sayılı Kanun'un yürürlükten kaldırılarak emekliliğe ilişkin hükümlerin 5510 sayılı Kanun'da birleştirilmesiyle birlikte, çalışanların/kamu görevlilerinin en yüksek ek gösterge ve dereceye ilişkin saklı tutulan emeklilik hakkı prime esas kazanca dönüştürülmüş ve mevcut durumda emekli aylığı, prim ödeme gün sayısı, yaş şartı ve prim fazlalığına göre değişikliğe tabi tutulan bir düzenleme altına alınmıştır. Fakat engelli bireyler, hem prim ödeme süresinin kısa olması hem de çalışma süresinin daha az belirlenmesinden kaynaklı olarak emekli aylığı noktasında büyük sorunlar yaşamaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre memurlar her yıl bir kademe, her üç yılda bir derece ilerlemektedirler. 25 yılda emekli hakkına sahip olan lisans mezunu engelsiz memurlar birinci dereceye kadar ilerleyebilirken, 15 yıl üzerinden emekli olma hakkına sahip engelli memurlar bu süre içerisinde ancak 3. dereceye kadar ilerleyebilmektedirler. Bu durum engelsiz çalışan işçiler ve engelli çalışan işçiler için de geçerlidir. 25 yıl üzerinden emekli olan engelsiz devlet memurları veya engelsiz işçiler daha fazla emekli ikramiyesi aldıkları gibi daha fazla emekli maaşı

da almaktadırlar. Bu da engelli memur ve engelli işçilerin aleyhine bir durum oluşturmaktadır.

Bu çerçevede, “**Engelli İstihdamı ve Hukuki Sorunlar**” başlığı altında öne çıkan önerilerimiz aşağıda belirtilmiştir.

- Kamuda ya da özel sektörde istihdam edilecek engellilerin engel durumuna uygun işlere yerleştirilmeleri, sonrasında da engeline uygun görevler dışında çalıştırılmamaları konusunda hassasiyet gösterilmesi, bu konuda sıkı bir izleme ve denetimin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.
- İŞKUR tarafından yapılan işe yerleştirmelerde iş koçluğu uygulaması hayata geçirilmelidir. İş koçları eliyle; engellinin iş seçimi, işe girişten itibaren işe uyumu konusunda disiplinli bir takibin yapılması sağlanmalı, sadece istihdamda değil istihdam süreci ve sonrasında da engellinin haklarının korunması garanti altına alınmalıdır.

- Engelli istihdamının sorunsuz yürütülmesi ve oluşacak sorunların hızlı ve yapısal bir şekilde çözülebilmesi için gerekli olan interaktif bir izleme için; İŞKUR ve bakanlıkların başta sendikalar olmak üzere sivil toplum örgütleriyle istişare ve koordineli bir şekilde çalışacağı bir sistem tesis edilmelidir.
- Engelli çalışanların işyerinde uğradıkları haksızlıklar ve mobbinglerle etkin mücadele için aktif bir şikayet, izleme ve denetim mekanizması kurulması zorunludur.
- Öte yandan engelli bireylerin istihdamını çeşitlendirmek ve daha fazla istihdam imkanı oluşturmak için kendi işini kurma, sübvansede edilen istihdam, korumalı istihdam ve destekli istihdam gibi yöntemlerin ve bu amaçla kullanılabilecek projelerin uygulanması, geliştirilmesi, artırılması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.

- Memuriyet bekleyen engelli sayısında daha fazla yığılmanın önüne geçmek için istihdamda öncelik yığılmanın olduğu branşlara verilmeli, özel sektör ve kamuda engelli kotaları en az ikişer puan artırılmalıdır.
- Kamu/özel sektörde belirli sayıda işçi-kamu görevlisi çalıştırma koşulunun daha kapsamlı olması ve daha fazla engelli bireyin istihdam edilebilmesi için; mevcut sayılar belirlenirken sözleşmeli personel ve KİT-BİT'lerdeki personel sayıları da ayırım yapılmaksızın dahil edilmeli, engelli istihdamı noktasında işverenlere tanınan teşvik ve muafiyetler artırılmalıdır.
- Engelli istihdamında; görme, işitme, ortopedik engelliler ile iç hastalıkları olan kişilerin oluşturduğu diğer engelli grubunun istihdamı birbirinden ayrılmalıdır.
- Kamuda çalışan engelliler mesleki eğitime tabi tutulmalı, işe girişlerinden itibaren işe adaptasyonları için bir oryantasyon programı uygulanmalıdır.
- Kamuda çalışan engellilerin karar mekanizmalarında yer almaları kolaylaştırılmalı ve diğer engellilere çalışmanın teşvik edilmesi sağlanmalıdır.
- Şehit yakınları ve gaziler ile devlet koruması altındaki çocukların atamasında unvan, eğitim durumu, vb. konularda öngörülen haklar engelli atamalarında da dikkate alınmalıdır.
- Engelli kadınların iş gücüne daha fazla katılım sağlanmasının önünü açacak projeler ve teşvikler artırılmalıdır.
- Yardımcı Hizmetler Sınıfı kaldırılarak Genel İdare Hizmetleri Sınıfı'na aktarılmalıdır. Bu gerçekleşmese bile ya da gerçekleşinceye kadar Yardımcı Hizmetler Sınıfı'ndaki engelliler Genel İdare Hizmetleri Sınıfı'na

alınmalı ve sınavsız unvan değişikliği hakkı tanınmalıdır. Eğitim durumu uygun olan engelli kamu görevlilerinin görevde yükselme sınavından muaf tutularak, istemeleri halinde ilgili kadrolara atanmasının önü açılmalıdır.

- 5510 sayılı Kanunu'nun Fiilî Hizmet Süresi Zammı başlıklı 40'inci maddesi; engelli çalışanlar için yıllık 90 gün olarak uygulanmalı ve en yüksek olan bentten fiilî hizmet süresi zammı hesaplanmasına cevaz verecek şekilde düzenlenmelidir.

- Engelli memur ve işçilerin; engelsiz memur ve işçilerin 25 yıl üzerinden elde etmiş olduğu emekli ikramiyesi ve emekli maaş haklarını, 15 yıl içerisinde elde etmeleri yönünde yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

- Engelli bireylerin engelliliğinden kaynaklı olarak daha az prim, daha az çalışma süresi ve daha erken yaş uygulamasına bağlı emekli olmaları sosyal devlet ilkesinin bir gereğidir. Fakat erken emeklilik ve az prim ödemelerinin asıl nedeninin, normal bireylere göre daha fazla yıpranmaları olduğu bilinmelidir. Bu çerçevede, 5510 sayılı Kanun kapsamındaki emekli aylığı prime esas kazanç, hizmet yılı, aylık ortalama kazanç üzerinden belirlendiğinden emekli aylıkları düşük kalmaktadır. Erken veya malulen emeklilik hakkından yararlanacak olan kamu görevlileri hizmet sürelerine bakılmaksızın emekli aylığı en az 25 yıl ve son aldığı maaş/ücretin %85'inden az olmayacak şekilde hesaplanmalıdır.

- Engelli kamu görevlilerinin, yıllık izin haklarından %25, mazeret izninden %50, süt ve doğum izinlerinden %100 artırımlı yararlanması sağlanmalıdır. Kendisi veya ailesinde bakıma muhtaç engelli bulunan çalışanlara istemeleri halinde günlük ve haftalık çalışma sürelerinin yarısında idari izinli sayılmaları sağlanmalıdır. 3 Aralık Dünya Engelliler Günü

ve hava muhalefeti dolayısıyla verilen idari izinler Kurumun takdirine bırakılmamalı, daha kapsamlı ve kesin hükümlerle uygulanmalıdır.

- Engelli kamu görevlilerinin hizmet süreleri zorunlu olarak (sağlık sebepleriyle) daha az olduğundan kademe ve derece ilerlemelerinde sorunlar yaşanmaktadır. Derece artışı 2 yılda bir yapılmalı ve her 5 yılda bir defa ilave derece verilmelidir. Ayrıca, 4. derece üstüne çıkma imkanı bulunmayan ve erken emeklilik dolayısıyla yeşil pasaport hakkını elde edemeyen engelli kamu görevlileri için derece itibariyle değil hizmet süresinin dikkate alınması ve bu hizmet süresinin de 10 yıl esas alınarak gerçekleştirilmesi yoluyla yeşil pasaport hakkı sağlanmalıdır.

- Engelli kamu çalışanlarına ek gösterge uygulamalarında pozitif ayrımcılık kapsamında 3600 ek göstergeden yararlanması sağlanmalıdır. Böylece özellikle erken emeklilik dönemlerinde maaş ve ikramiye desteği sağlanmış olacaktır.

- Engelli kamu çalışanlarına mevcut öğrenim durumlarının devamı niteliğindeki lisans-yüksek lisans ve doktora kolaylık sağlanmalı, sağlıkta olduğu gibi diğer alanlarda da lisans tamamlama uygulaması yapılmalıdır.
- Engelli kamu görevlilerinin lojman hakkından yararlanma önceliği daha kesin ve emredici hükümlerle teminat altına alınmalıdır. Mevcut uygulanmakta olan ilave puan uygulamasının kapsamı genişletilmelidir.
- Asgari ücret tutarında gelir vergisi muafiyeti ile birlikte engelli bireylere tanınan vergi muafiyeti avantajı kaybolmuştur. Bu açığın, farklı bir ödeme yoluyla ilave muafiyeti sağlanmalıdır.
- Her ne kadar tayinlerde engelliler için kolaylaştırıcı hükümler olsa da bu durum amir inisiyatifinden ve kısıtlayıcı hükümlerden tamamen arındırılmalıdır. Ayrıca, belediye ve üniversiteler gibi teşkilatlanması

yaygın olmayan kurumlardan diğer kurumlara geçişte tıpkı tayinlerde sağlanan kolaylıklar gibi kolaylık sağlanmalı, engelli çalışanın kurumlar arası geçişi kolaylaştırılmalıdır.

Engelli bireylerin istihdama ilişkin yaşadığı sıkıntıların büyük çoğunluğu çalışma hayatına ilişkin olsa da, yaşanan diğer birtakım eksikliklerin çalışma hayatından bağımsız düşünülmesi mümkün değildir. Engellilerin, topluma katılım ve istihdamını sağlama noktasında iş hayatı temelli sorunlarının yanında, istihdam sürecinde kullanılacak yardımcı tıbbi cihazların temin edilebilmesi hususu da büyük önem taşımaktadır. Bu yönüyle aşağıdaki hususların süratle hayata geçirilmesi zorunludur:

- Engelli bireylerin yaşam alanına/çalışma hayatına eksiksiz katılabilmesi ve en yüksek verimi sağlayabilmesi için bazı tıbbi cihazların (ortez, protez, işitme cihazı, insülin pompası, vb.) temini noktasında sosyal devlet ilkesini destekleyici nitelikte teşvik/muafiyetlerin sağlanması gerekmektedir.
- Aynı zamanda, istihdam süreci ve emeklilik dönemine ilişkin yapılan ayrımlar/ayrıştırmalar ve tıbbi cihazlara ödenen bedellerdeki farklılaşma ortadan kaldırılmalıdır.
- Engellilerin kullandığı tıbbi malzeme, vücut dışı protez ve ortezlerden, görmeye yardımcı tıbbi malzemelerden, sağlık raporunda hayati öneme haiz olduğu belirtilmeyen diğer protezler ve ortezlerden, tekerlekli sandalye, implant, işitme cihazı ve insülin cihazları ile bunların yedek parça ve sarf malzemelerinden katkı payı alınmayacak şekilde mevzuat düzenlemesi yapılmalıdır.
- Engellilerin kullandığı tıbbi malzeme, protez, ortez, tekerlekli sandalye ve sarf malzemelerinin, Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği Ayakta Tedavilerde Kullanılan Tıbbi Malzemeler Maddesi

17'inci fıkrasında belirtilen gazilerde olduğu gibi SGK ödenekleri yapılacak şekilde mevzuat düzenlemesi yapılmalıdır.

- Engellilerin ayakta tedavilerinde kullanılan ortez, protez, tıbbi malzeme ve sarf malzemeleri ile bu cihazların bakım ve onarım giderleri iyileştirilmelidir.

- Engellilerin kullandığı tıbbi malzeme, protez, ortez, tekerlekli sandalye ve sarf malzemelerinin, Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği Eki EK-B-2 Ödenmeyen malzemeler listesi 11. sıradaki “spor protezi” ifadesi çıkarılmalı, yine Tebliğ'in Ek-3/C-5 maddesinde belirtilen özellikli tekerlekli sandalyeler EK-3/C maddesinde yer alacak şekilde düzenlenmelidir.

- Gaziler için SGK ödemesi yapılan EK-3/C-5 maddesinin engelliler için de SGK ödemesi yapılacak şekilde mevzuat yeniden düzenlemeli ve Ek -3 C/2'deki Op 1458 kodlu ve benzeri protez bedellerinin emeklilere de ödenmesinin sağlanmalıdır.

- Kaliteli işitme cihazı ödemesi yapılmalı ve işitme cihazı pillerinin 6 ayda bir ödemesinin yapılabilmesi için mevzuat değişikliği gerçekleştirilmelidir.

- 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 63'üncü maddesinde düzenleme yapılarak, ilgili maddedeki hususlarla ilgili yetkili Konfederasyonun da görüşleri alınmalıdır.

- Engellilerin kullandığı tıbbi malzeme, protez, ortez, tekerlekli sandalye ve sarf malzemelerinde Sağlık Uygulama Tebliğince karşılanmayan kısım olmayacak şekilde mevzuat düzenlemesi yapılmalı veya kurum çalışanları için karşılanmayan kısımların kurumlarınca, emekliler ve sağlık haklarından ücretsiz faydalanan gelir düzeyi düşük kesimler için ise Sosyal Yardımlaşma Vakıflarınca karşılanması sağlanmalıdır.

- Engellilerin yaşamını sürdürebilmek veya kolaylaştırabilmek için ihtiyaç duyduğu tıbbi cihaz bedellerinin önemli bir kısmının Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından karşılanması sağlanmalı, engelli bireylere maliyet/külfet oluşturmayacak şekilde mevzuatsal, yasal ve hukuki düzenlemeler yapılmalıdır.
- Engelli bireylere bir defaya mahsus olmak üzere faizsiz kredi imkanı sağlanmalı, ve TOKİ konutlarından satın almaları halinde (tek konut için) faizsiz kredi kullanılmalıdır. Ayrıca, Toplu Konut İdaresi tarafından sadece engelliler için erişilebilir konutlar projelendirilmeli ve düşük fiyatlı konut projeleri hazırlanmalıdır. Benzer nitelikte gazi ve şehit yakınları için uygulanmakta olan konut kontenjanı engelli bireyler içinde uygulanmalı, kredi ödemelerinde faizsiz ödeme imkanı sağlanmalıdır.
- Dilekçe hakkını kullanan veya diğer halkla ilişkiler kanallarından yapılan başvurular değerlendirilirken, engelli vatandaşlardan gelen talep,

sorun ve görüşlere öncelik verilmesi sağlanmalı, böylece engelli vatandaşların aciliyet arz eden talepleri ivedilikle çözüme kavuşturulmalıdır.

- ÖTV'siz araç alımı uygulamasında üst sınır uygulaması terkedilmeli veya ekonomik gerçeklere uygun hale getirilmelidir. Bunun yanında ÖTV muafiyetiyle birlikte KDV muafiyetinin de sağlanması gerekmektedir. Diğer taraftan engelli araç alımı nedeniyle satış için uygulanan 5 yıllık süre sınırı da azaltılmalıdır.

- Başta 5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanun olmak üzere engellileri ilgilendiren mevzuatın sadeleştirilmesi ve tek bir kanunda toplanması diğer tüm uygulamaların bu kanun referans alınarak uyarlanması gerekmektedir. Bununla birlikte var olan tüm mevzuatın uygulanması noktasında yaşanan aksaklıkların önüne geçmek amacıyla denetim mekanizmasının daha etkin çalışması gerekmektedir.

- Her ne kadar Sağlık Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı marifetiyle engelliler için talep edilen sağlık raporlarında sadeleştirmeye gidilse de uygulamada hala büyük eksiklik ve aksaklıklar yaşanmaktadır. Sağlık raporlarının istisnasız tüm kamu kurum ve kuruluşlarında tüm hizmetler için geçerli hale getirilmesi gerekmektedir. Sağlık Kurulu Raporu almak için yapılan başvurularda hastaneler tarafından talep edilen ücretlerin engellileri maddi anlamda zora sokması sebebiyle bu ücretler kaldırılmalı veya düzenlenmelidir.

Çalıştay'da öne çıkan başlıca konu başlıkları kapsamında; tespit edilen sorunlar, giderilmesi gereken eksiklikler, engelli kamu görevlilerinin karşılaştığı sorun ve beklentilere yönelik çözüm önerileri ve pozitif ayrımcılık kapsamında artırılmış olarak tanınması gereken haklar, engelli kamu görevlilerinin çalışma koşullarını, istihdam edilebilirliğini ve yaşam kalitesini artırmak bakımından önem arz etmektedir.

Engellilerin Sorunlarının Tespiti ve Çözüm Önerileri Çalıştayı Sonuç Raporu

B. ERİŞİLEBİLİRLİK

Engelli bireylerin sosyal yaşamın tüm fiziki alanlarına engelsiz vatandaşlar gibi erişebilmesi ve toplumun geri kalanıyla aynı ve eşit imkânlarla sahip olabilmesi son derece önemlidir. Özellikle kamu kurum ve kuruluşlarına ait alanlar, vatandaşların ihtiyaçlarının karşılandığı ve vatandaşlar tarafından sıkça kullanılan alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gerek özel gerekse de kamu kurum ve kuruluşlarına ait tüm alanlarda erişim konusunda dikkat edilmesi gereken en önemli konu bu alanlarda hizmet alan ve çalışanlar içinde engelli bireylerin de bulunduğuudur. Engelli bireylerin günlük hayatını idame ettirebilmesi için hizmet verirken de alırken de tam, etkin ve eşit erişim imkanına sahip olması son derece önemlidir.

Engelsiz yaşamı destekleme noktasında ortaya çıkan eksiklikler, günün şartlarına, ihtiyaçlara ve taleplere göre değişmekte ve bu eksiklikleri giderme noktasında merkezi yönetimden yerel yönetimlere kadar birçok proje, insanı önceleyen bakış açısıyla hayata geçirilmektedir. Bu sebeple, engelli bireylerin çalışma hayatı, sosyal hayat ve diğer alanlara erişilebilirliği konusunda alınan kararlar ve yapılan çalışmalar önemli olmakla birlikte maalesef uygulamada yönetmeliklere uygun davranılmadığı, bazen sırf yasal prosedürü yerine getirmek için üstünkörü çalışmalar yapıldığı, engelli WC, engelli araç park yeri gibi uygulamaların sonradan amacı dışında kullanıldığı, etkili bir izleme ve denetimin yapılmadığı görülmektedir.

Engelli bireylerin de her vatandaş gibi ortak katılım alanlarından eşit yararlanabilmesi ve iş, eğitim, sağlık, sosyal alan ve diğer alanlarda bu eşitliğin sağlanabilmesi için belli konularda ayrıcalıklara tabi olması önemlidir.

Sosyal politikanın yerel yönetimdeki temsilcileri ve uygulayıcıları olan belediyeler; yol ve kaldırım, otopark, park-bahçeleri düzenlemesi, toplu ulaşım araçlarının sevk ve denetimi ile her türlü yapının imara uygunluğunu denetlemesi bakımından sosyal ortam ve diğer alanlardaki hizmetlerde engelli bireylerin öncelenmesi ve onların erişimlerinin eksiksiz sağlanması bakımından ürettiği/üreteceği politikalar ve bu doğrultuda sunduğu/sunabileceği hizmetler bakımından son derece önemlidir. Yerel yönetimlerin engellilerin erişebilirliği açısından önemi ve engellinin yaşamında aldığı yer diğer tüm kurumlardan fazladır.

Engelli bireyler, toplu taşıma araçlarını kullanırken ciddi zorluklar ve sıkıntılar yaşamaktadırlar. 1 Temmuz 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanun'da; kamu yapılarının ve toplu taşıma araçlarının engellilerin erişimine uygun hâle getirilmesiyle ilgili düzenleme

yapılmış; bu düzenleme tüm engelli camiası tarafından heyecanla karşılanmıştı. Ancak geçmiş yıllar içerisinde bu düzenleme için kanunda verilen sürenin defaten uzatılması sevinci kursakta bırakan bir handikaptır.

Engelliler için yapılmış düzenlemelerin usulüne uygun yerine getirilip getirilmediği, mevcut durumda kullanıma uygun olup olmadığı sürekli olarak izlenmesi ve denetlenmesi gerekirken, bu yapılmadığı için uygulamada genellikle salt prosedürü yerine getirmek için eksik veya bir engellinin asla kullanamayacağı şekilde yapılmakta, yol kabartmaları bir elektrik direğinde son bulabilmekte, trafik, sokak ve reklam tabelaları engellilerin geçişini engelleyebilmekte, engelli rampaları bozuk ya da engellinin kullanamayacağı şekilde dik eğimli olabilmekte, engelli otoparklarına başka araçlar park etmekte, engellilerin kullanacağı alt ve üst geçit asansörlerinin büyük bölümü çalışmamakta, bina ve konut girişleri ile merdivenlerin büyük oranda engelliler için standardize edilmemekte, bütün bunlar da engelliler için yapılmış olan düzenlemeleri boşa çıkarmakta ve mağduriyet üretmektedir.

Birçok umumi tuvalette engelliler için WC bulunmamaktadır. Önemli bir konuda engelli WC'lerinin cinsiyetsiz olmasıdır. Kadın ve erkek tuvaletleri ayrı ayrıyken, engelli tuvaletlerinde bu ayırım yoktur. Mahremiyetin engelli için de geçerli olduğu düşüncesinin yerleşmemiş olması son derece üzücüdür ve bu konunun çözülmesi gerekmektedir. Engelli WC'leriyle ilgili bir diğer konu da kurum ve kuruluşların engelli WC'lerinin genellikle depoya dönüştürülmesi gibi amacı dışında kullanılmasıdır. Yasaların verdiği bir hakkın idareciler eliyle gasp edilmesi ülkemize yakışmamaktadır.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesine göre, toplu taşıma araçlarının 7/7/2021 tarihine kadar engelliler için erişilebilir duruma getirilmesi gerekiyordu. Bu düzenlemenin süresi 7/7/2021 tarihinde dolmuş, verilen süre 2021'de bir yıl daha uzatılmıştı. Bugün

İtibariyle toplu ulaşım araçlarının önemli bir kısmı engellilerin araca binmesini kolaylaştıran rampa, lift, görme engelli bireyler için sesli uyarı, işitme engelliler için yazılı ve ışıklı uyarı sistemleri vb. düzenlemelerden yoksundur. Bu sistemlerin eksikliği, engellilerin her vatandaş gibi toplu taşıma araçlarını kullanabilme imkanını ortadan kaldırmaktadır.

Toplu ulaşım ile ilgili bir diğer konu da engelli bireyin oturmasına fırsat vermeden sonra araçların hemen hareket etmesi, engellilerin bu şekilde mağdur olmasıdır ki bu durum toplumumuzda engelli farkındalığının ve kültürünün eksikliğinden kaynaklanmaktadır.

Bu çerçevede, “Erişilebilirlik” başlığı altında öne çıkan çözüm önerileri aşağıda belirtilmiştir.

- Kamu yapılarının ve toplu taşıma araçlarının engellilerin erişimine uygun hâle getirilmesini düzenleyen 5378 Sayılı Engelliler Kanunu ötelenmeden, ivedilikle hayata geçirilmelidir.
- Yaşamın her alanını, engelliler de göz önünde bulundurularak, engelli bireylerin katılım erişebilecekleri, erişme sırasında mağduriyet yaşamayacakları, engellilere uygun standartlara sahip bir şekilde projelendirilmesi ve uygulanması gerekmektedir.
- Diğer bireyler gibi engelli vatandaşların da sunulan hizmetlerden, eşit oranda ve adil bir çerçevede yararlanabilmesi; sosyal alanlara, okula, işe, alışverişe, bahçe ve parklara, acil durum anında kullanılacak alanlara ve diğer tüm alanlara her vatandaş gibi kuşku duymadan ve sorun yaşamadan erişebilmesi için tüm kurum ve kuruluşların ilgili kuralara uyması sağlanmalı, engelliler için yapılmış düzenlemelerin usulüne uygun yerine getirilip getirilmediği, mevcut durumda kullanıma uygun olup olmadığı sürekli olarak izlenmeli ve denetlenmelidir. Gerekirse bununla ilgili bir Whatsapp ve ihbar hattının kurulması değerlendirilmelidir.

- Kaldırımların, engelli rampalarının, yaya geçitlerinin, asansörlerin, engelli WC'lerinin, acil çıkış yönlendirmelerinin ve yangın merdivenlerinin, alt ve üst geçitlerin, toplu ulaşım araçlarının, engellilere yönelik yönlendirici materyallerin engellilerin rahatlıkla kullanabileceği standartlara uygunluğu ve aktifliği denetlenmelidir.
- Yolcu taşımacılığı noktasında hukuki yaptırımlara ilave olarak kamu ve özel sektörde bu hizmeti sunanlara yönelik eğitim faaliyetleri ve bilinçlendirmeler yapılmalı, farkındalık artırılmalıdır.
- Ticari, idari ve kamu alanlarında yürüyüş yerleri engelli bireylerin mevsimsel koşullardan negatif etkilenmemesi, yağışlı havalarda düşüp yaralanmamaları için halı, vb. kaymaz malzemeler kullanılarak engelliler için kullanışlı hale getirilmelidir.

- Hava, kara ve deniz yolu ulaşım alanlarında engelli bireylerin direkt geçiş sağlayabileceği ve bekleme zahmetinde bulunmayacağı geçişler sağlanmalı ve bu doğrultuda ayrıcalıklar tanınmalıdır.
- Sosyal alan ve diğer alanlarda engelli bireylerin kullanımına ayrılmış WC ve lavabolarda cinsiyet ayrımı gözetilmeli ve bay/bayan kullanıma uygun olmalı, engelli WC'lerin amacı dışında kullanılmasına engel olacak tedbirler alınmalı, aktif denetimler yapılmalıdır.
- Engelli bireylerin teknolojinin getirdiği imkanlardan yararlanabilmesinin önündeki erişilebilirlik ve kullanılabilirlik sorununun ortadan kalkması için devlet kurumları ve üniversiteler öncülüğünde komisyonlar kurularak eğitim faaliyetleri ve farkındalık çalışmaları yapılmalı, teknolojik aletlerin tasarımında engelli bireylerin kullanımına uygunluk da göz önünde bulundurulmalıdır.

- Engelli bireylerin teknolojiden en yüksek şekilde istifade edebilmesinde, görme engelli bireyler için geliştirilen mobil uygulamalardaki yazılım altyapısı güzel bir örnek teşkil etmektedir. Aynı uygulamanın diğer engeli bulunan bireyler için de düzenlenmesi ve teknolojinin engelli bireylerin hayatını kolaylaştırıcı imkanlarından faydalanabilmesi için devlet desteği ile engelli bireylerin bu teknolojiye ulaşılabilirliği sağlanmalıdır. Ayrıca, engelli bireylerin teknolojik gelişmelerden yalnızca kullanıcı olarak değil, o alanda üreten, geliştiren, istihdam edilen bir geliştirici olarak da faydalanmasına imkan verilmeli, bilişim teknolojileri alanlarında engellilerin istihdamı da mümkün olmalı, engelli bireylere buna yönelik eğitimler verilmeli, sertifika programları düzenlenmelidir Engelli bireylerin bilişim teknolojilerine erişilebilirliğini artırmak ve üretimine katılmak adına bu alanda faaliyet gösteren kurumlar araştırma birimleri kurarak bu çalışmalara destek vermelidir.

C. EĞİTİM, FARKINDALIK, SOSYO-KÜLTÜREL FAALİYETLER

Ülkelerin ve milletlerin gelişmişlik düzeyini belirleyen en etkin faktör eğitime verilen değer ve karşılığında alınan sonuçtur. Eğitimde bireylerin birbirleri arasındaki rekabet öncelendiği kadar rekabette adaletsizliğe imkan vermeyecek tutumlar, uygulamalar ve sistemin adil yürütülmesinin öncelenmesi ve bu adil sistemin uygulanması için temel hak ve özgürlükleri teşvik ve temin edici uygulamaların hayata geçirilmesi devletin asli görevlerindendir ve de bir ülkenin gelişmişlik düzeyiyle paralellik arz etmektedir.

Bu koşullar altında engelli bireylerin geleceğe dair beklentilerini karşılama noktasında, bireylerin bilgi birikimini arttırmak ve azami düzeyde eşit koşullara sahip eğitim imkanları sunmak önem arz etmektedir. Eğitimde, engelli bireylerin beklentilerine engeline göre karşılık verilmesi ve ayrımcılığa maruz bırakılmaması; toplumun her bireyi ile gelişmesine imkan tanıyacak, engelli bireylerin toplumsal hayatın dışında kalmaması ve üretme katılması sonucunu doğuracak, ayrıca engelli istihdamında ve çalışma hayatında yaşanan sorunları azaltacak, çalıştıkları alana katkılarını arttıracaktır.

Engelli bireylerin, toplumsal hayata diğer bireylerle eşit koşullarda tam ve etkin katılımlarının sağlanması engellilerin engeline uygun (görme, işitme, fiziki, zihinsel, vb.) koşullarda eğitim imkanından yararlanmasının sağlanması ve bu alandaki bilinci oturtmak adına verilecek eğitimlerin ve bu eğitimleri verecek uzmanların sayısının artırılmasıyla mümkündür.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un 15. maddesi, engellilere yönelik verilecek eğitimin, yasal olarak engellenmeyeceği hükmünü içermenin

yanında, engellilerin özel durumlarının dikkate alınmasını, yaşadıkları çevre ile bütünleşmiş ortamlarda eğitim görmesini, eşitlik temelinde ve ayrıştırıcı değil bütünleştirici bir bakış açısıyla eğitim hakkı sunulmasını da hükme bağlamaktadır. Mevzuat, kanun ve diğer yasal düzenlemeler, her ne kadar yapıcı hükümler içerse de, nihai olarak asıl etkili husus uygulama alanında yapılan, hayata geçirilen düzenlemeler ve teşviklerde karşımıza çıkmaktadır. Bu alandaki denetimlerin arttırılması, koşulların uygun zemine oturtulması, eksikliklerin giderilmesi; engelli bireyin topluma kazandırılması ve engelli bireyin engelsiz birey için de menfaat üretmeye başlamasını mümkün kılacak sonuçlar doğuracaktır.

Diğer taraftan, her birey için önem arz eden sosyo-kültürel ve sportif faaliyetler, engelliler için engelinin azaltılması, kişilik gelişiminin sağlanması, engelin neden olduğu psikolojik zorluk ve travmaların aşılması, özgüven duygusunun kazandırılması gibi sonuçlar doğurması açısından

lüks ve hobi olmanın ötesinde hayati önemde gerekliliklerdir. Engelli bireylerin sosyo-kültürel ve sportif faaliyetlere etkin olarak katılması ve fiziksel aktivitelerini arttırması, ona her bireyde olduğundan daha fazla rehabilite ve tedavi edici katkılar, fiziksel, sosyal ve zihinsel gelişim sağlayacaktır. Engelli bireyin fiziksel aktivitelerini arttırmasının ona sağladığı göz ardı edilemeyecek faydalar, engelli bireylere yönelik düzenlenen yarışmalarla da kendisini göstermektedir. Bu yarışmalarda ortaya konulan performanslara bakmak, engelli bireylerin uygun koşullar sağlandığında engelsiz bireylerin bile elde etmekte zorlanacakları başarıları elde edebildiğini görmek ve o imkanların sağlanmasının ne kadar gerekli olduğunu anlamak için yeterli olacaktır.

Bu minvalde, engelli bireylerin engeline göre eğitim hakkı almasını sağlayacak, engelli bireye sosyo-kültürel ve sportif faaliyetlere erişim imkanını

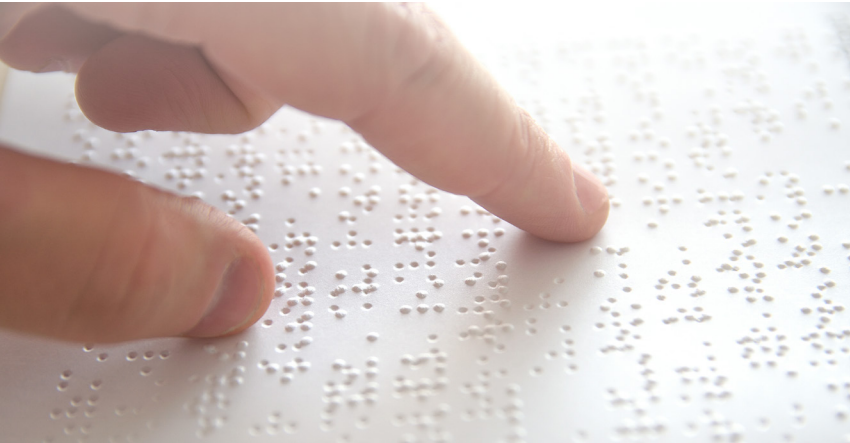

kolaylaştırarak fiziksel ve zihinsel gelişimini arttıracak düzenlemelerin yapılması noktasında atılması gereken adımlar, giderilmesi gereken eksiklikler bulunmaktadır.

Bu çerçevede, “Eğitim, Farkındalık, Sosyo-Kültürel Faaliyetler” başlığı altında öne çıkan çözüm önerileri aşağıda belirtilmiştir.

- Engellilerin eğitim hakkına tam ve eşit erişimini sağlamak için uzmanların yetiştirilmesi ve engellilerin kullanımına uygun eğitim kurum ve/veya donanımları arttırılmalıdır.
- Engelli öğrencilerin burs ve kredi imkanından faydalanabilmesi için aranan yaş şartının kaldırılması engelli bireylere kolaylık sağlayıcı bir adım olacaktır.
- Eğitim kurumlarında engelli bireyin engeline göre (görme, işitme, fiziki ve zihinsel, vb.) eğitim alt yapısının oluşturularak eğitim olanaklarının arttırılması sağlanmalı, özel eğitim kurumlarının bu bağlamda kapasitesi yükseltilmeli, bu kurumların engelliler için sağlamaları zorunlu şartları yerine getirip getirmediği yönündeki denetimler artırılmalıdır.
- Görme engelli çocuklara yönelik; özel araç ve gereçlerle eğitim-öğretim veren Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı kurumlar yaygınlaştırılmalı, teknolojik imkanlara erişim noktasındaki eksiklikler giderilmeli, eğitim kurumlarında gerekli bütün noktalarda kabartma harflere yer verilmelidir.
- İşitme engelli bireylerin, engellilik aşamalarının en belirgin dönemi eğitim-öğretim başlangıcı olarak görülmeli, okuma-yazma öğreniminde kullanılan araç-gereçlerin tam ve eksiksiz olarak temin edilebilmesi sağlanmalı, aileler için de bu konulara ilişkin bilgi, envanter ve içerikler üretilmeli ve ailelerin engellilikle ilgili bilinç düzeyleri artırılmalıdır.

- Engelliler arasında özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda eğitim hakkından faydalandırılmalı, aynı zihinsel grupların bir arada eğitim görmesine dikkat edilmeli, bu gruplar arasında planlı bir şekilde programların oluşturulması ve ailelere de gerekli bilinç ve eğitimin verilmesi sağlanmalıdır.
- Engelli bireylerin, sağlık koşulları ve kişilik gelişimi nedeniyle spor alanlarına erişim ve spora teşvik edilmesi noktasında uygulamalar yürütülmeli; sporun bireyler için sağlıklı yaşam aracı olduğu gerçeği yanında, engelliler içinse özellikle rehabilite ve tedavi edici özelliği ile zihinsel ve sosyal gelişim aracı olduğu unutulmamalı, kurum ve kuruluşlar bünyesinde engelliler için sporu teşvik eden uygulamalar hayata geçirilmelidir. Engellilere yönelik oluşturulan kulüplere merkezi/yerel yönetimler tarafından destek verilmelidir.
- Engellilerin entelektüel ve kültürel kapasitelerini geliştirebilmeleri için sesli dijital kütüphanelerin sayısı artırılmalı ve içeriği zenginleştirilmelidir. Ayrıca brail alfabesi ile basılı kitap sayısı çoğaltılmalı, fiyatların da engellilerin erişimine uygun hale getirilmesi için maliyetler devlet tarafından sübvansede edilmelidir.”

SONUÇ

Genelde Memur-Sen Konfederasyonumuz ve bağlı sendikalarımız özelde ise Memur-Sen Engelliler Komisyonu olarak; engelli bireylerin sosyal hayata tam ve eşit katılımını sağlamaya yönelik çalışmalarımızı medeniyet değerlerimizin temelindeki “insan” ve “hak” anlayışına, diğerkamlik, yardımlaşma ve dayanışma kültürüne dayandırmaktayız. Bu temelde çok yönlü çalışmaların altına imza atmakta, sorunları ortaya koymakla yetinmeyip çözümler üretmeye çalışmaktayız.

Çalışmalarımızda bir taraftan medeniyet değerlerimize yaslanırken diğer tarafta dünyanın farklı coğrafyalarındaki tecrübeleri de dikkate alıyoruz. Dünyadaki bu alanda ortaya konan yeni yaklaşımları önemsiyoruz. Bu yeni yaklaşımları araştırmak, incelemek ve kendi kültür ve medeniyet kodlarımıza uygun bir şekilde geliştirerek uygulama sahasına koymada ilgili bakanlık, akademi ve aydınlarımıza büyük bir sorumluluk düştüğüne inanıyoruz.

Birçok yönden Türkiye modeli diyebileceğimiz özgünlükler taşıyan kamu personel sistemimiz; ayırıştırıcı, dışlayan, değersizleştiren yahut

ötekileştiren yaklaşımları dışlama konusunda oldukça proaktif ve duyarlı hareket etmektedir. Çalışma hayatında engellilere uygun gerekli düzenlemeleri yapan, engelli istihdamını destekleyerek son 20 yılda istihdamı on üç kat arttıran, engellilerin kamu personel sisteminde var olmasını sağlayan ve bunu “sosyal adalet” ve “sosyal devlet” paradigmasına dayanarak yapan, aynı zamanda engelli hakkını bir insan hakkı olarak kavrayan bir devlet anlayışının giderek daha da yerleştiğini görmek hepimizi sevindirmekte, hatta gururlandırmaktadır.

Bununla birlikte “Sosyal hukuk devleti” olmanın gereği olarak ve Anayasa’da ifadesini bulan eşitlik ilkesini de esas alarak engelli bireylerin yaşama tam ve eşit katılımı konusunda geliştirilmesi gereken daha birçok alanın olduğunu da biliyor, görüyoruz.

Görme engelinin hakikate bakmaya engel olmadığını, işitme engelinin insanlığın ortak sesini anlamaya engel olamayacağını, doğruya yürümek için illaki ayakların olmasının gerekmediğini biliyor ve bu gerçekleri anlamaya ve anlatmaya yönelik mücadelemizi sürdürüyoruz.

Bu çerçevede, kamunun örnek teşkil eden yaklaşım ve çalışmalarının genişletilmesi ve engeli bulunan bireylerin istihdamı yanında, çalışma şartlarında, kariyer imkânlarında, mali, sosyal ve özlük haklarda da ilerleme sağlayacak çalışmaları durmaksızın geliştirmesi gerektiğini ifade ediyoruz.

Engelliliği ortadan kaldırmak mümkün değil fakat engelleyici bakışı, engelleyen mevzuatı, engel üreten hukuku ortadan kaldırmak mümkündür. İnsan hayatını kolaylaştıran, hayatın içine katan yaklaşımları bir “ih-san” olarak değil insanı önceleyen bir “hukuk” olarak değerlendirmek gerekmektedir.

Bu itibarla; istihdam sürecinde yaşanabilecek sorunlardan ilaç temini noktasındaki mali külfetlere, hukuki problemlerden eğitim aşamasındaki engellere, çalışma hayatı sonrası emeklilik döneminde engelli bireyi zorda bırakan mali haklardan merkezi ve yerel yönetimin yaşanabilir ve kolaylaştırıcı politikalarına, engelleyen bakışı engelsiz erişim, teşvik ve muafiyetlerle ortadan kaldıracabilecek uygulamalardan istihdam öncesi dönemde olduğu kadar istihdam sürecinde de eğitime verilen değerin artırılmasına ve daha fazla fayda sağlayan ve topluma kazandıran bireylerin oluşumuna kadar aşılabilecek birçok sorunun çözümüne ilişkin verilerin ve tekliflerin paylaşıldığı ve herkes için yaşanabilir bir sistemin temel paradigmasının ortaya konduğu Engellilerin Sorunlarının Tespiti ve Çözüm Önerileri Çalıştayı'nı gerçekleştirmiş bulunmaktayız. Bu Çalıştay'ın ve sonucunda ortaya koyulan tekliflerin, engelli bireylerin ve engelli kamu çalışanlarının daha iyi şartlarda yaşaması, insan onuruna uygun çalışma şartlarına sahip olması, beklentilerinin karşılanması, sorunlarının çözülmesi noktasında yeni bir milat olmasına kapı aralamasını temenni ediyoruz.

ORTAK AKILLA YAPILAN ÇALIŞMALARIN ETKİSİNİN DAHA YÜKSEK OLACAĞINA İNANIYORUZ

Jülide SARIOĞLU

AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Sosyal Politikalar Başkanı

Çok kıymetli Memur-Sen Genel Başkanım, sendikalarımızın değerli genel başkanları, çok kıymetli Engelliler Komisyonu başkanımız, Başkan yardımcım Tuğba Hanım da aramızda ve tüm illerimizden bugün burada süren toplantılara katkı sağlamak için gelen çok kıymetli Memur-Sen ailesinin Engelliler Komisyonu üyeleri hepinizi saygıyla, sevgiyle, hürmetle selamlıyorum. Hepinize Ankara'ya hoş geldiniz diyorum.

Ben de ayağımın tozuyla geldim. Kırıkkale'de sabah itibariyle başladığımız programlarımızı iki saat gecikmeli bitirebildik. Güzel, verimli bir program

gerçekleştirdik. Biliyorsunuz Sosyal Politikalar Başkanlığı olarak uzun s-reden beri engelli kardeşlerimizle ilgili alışmaları, Engelliler Koordinasyon Merkezi vasıtasıyla g şekilde yapıyoruz. Son olarak; Engelsiz Yenilikçi Politikalar alıştayını gerçekleştirdik. Eşref Başkanımız da orada çok kıymetli katkılar sağladılar. Tüm alışmaları ve katkıları için öncelikle Eşref Başkanımıza teşekkür ediyorum. Toplantımıza vermiş olduğu katkılardan da anladık; gönülden, samimiyetle, dertlenerek çalışmalar yürütüyor.

Memur-Sen ailesi her zaman ilklerin öncüsü olmuş, sendikal hayatımızın önemli bir parçası. Başkanımız da az önce çok güzel ifade etti; "Diğerlerine göre değil değerlerine göre hareket eden" gerçekten sendikal hareket içerisinde öncülüğü ile ilklere imza atmasıyla, farklılıklarıyla, vizyoner sendikacılık anlayışıyla gerçekten farklı bir yere sahip. İlk olarak kadınlar konusunda atmış oldukları adım ki herhalde başka konfederasyonda böyle bir çalışma yoktur, tüm Türkiye'de örgütlenmiş bir kadın yapılanması var. Genlerimizle ilgili de bildiğim kadarıyla çok güzel çalışmalar yaptınız. Genç Memur-Sen Komisyonu ile yine bu alandaki farklılığını ortaya koydu. 2013 yılından itibaren süren engelli kardeşlerimizle ilgili çalışmalar gerçekten çok kıymetli ve önemli. Çalışma hayatının en önemli paydaşları birlikte yol yürüdüğümüz arkadaşlarımız, engelli kardeşlerimizdir. Sayın Cumhurbաřkanımızın liderliğinde, AK Parti iktidarları döneminde en önemli düzenlemeleri, çalışmaları, atılımları yaptığımız alanlardan birisi işte bu engelli kardeşlerimizle engelli kardeşlerimizin aileleri ile ilgili yaptığımız alışmalar. Az önce kıymetli başkanımız söyledi, çok teşekkür ediyorum. Çok nezaket içerisinde gerek TV konusundaki hususu, yine vergi muafiyeti sebebiyle yaşanan durumu, orteز protez ile alakalı ifade etmiş olduğu hususları değerli buluyorum. Bu konuda görüşleriniz, önerileriniz varsa bugün yaptığınız çalıştayda da kıymetli il temsilcilerimizin ortaya koymuş olduğu talepler, ihtiyaçlar beklentileri de

bizlerle paylaşırsanız, yapmış olduğumuz çalışmalara gerçekten güçlü bir katkı vermiş olursunuz.

Değişmeyen tek şey değişimin kendisi. Bugün birkaç defa bunu söyledim. 20 yıldır AK Parti olarak sosyal politika alanı başta olmak üzere engellilerle ilgili konularda çok önemli düzenlemeler hayata geçirdik. Eskiden gerçekten hiçbir imkâna erişemeyen engelli kardeşlerimiz bugün hak temelli bir yaklaşımla ortaya koymuş olduğumuz çalışmalar neticesinde hem çalışma hayatında aktif olarak görev yapmakta hem de bununla yetmeyip sendikal hareket içerisinde 'ben de varım' diyebilmektedir. Onun yanında spordan kültüre, sanattan siyasete kadar her alanda göğsümüzü kabartan, bugün başarılarla imza atan, çok kıymetli başarı hikâyeleri olan kardeşlerimiz var. Aslında 20 yıllık sürecimiz, engelli kardeşlerimize imkân verildiği zaman nelerin başarılabileceğini göstermesi açısından son derece kıymetli bir süreçtir. En son 3 Aralık engelliler günü vesilesiyle İzmir'de Sayın Cumhurbaşkanımızı, engelli kardeşlerimizle bir buluşmada bir araya getirdik. İllerimizden isimler istedik. Bize gönderebileceğiniz kültür, spor, sanat, örnek kardeşlerimizin bilgilerini iletir misiniz dedik. O kadar isim geldi ki inanın seçmekte çok zorluk çektik. İnşallah çok yakın zamanda külliyyemizde çok büyük bir buluşma ile Sayın Cumhurbaşkanımızı engelli kardeşlerimizle bir araya getireceğiz. Yine işte Paralimpik Olimpiyatları gördüğünüz her alanda, yani masa tenisinden okçuluğa kadar her alanda atletizmden futbola kadar her alanda başarılarla imza atan engelli kardeşlerimiz var. Geçtiğimiz hafta Down Sendromlular Farkındalık Günüydü. Yine bu alanda dünya şampiyonu, Avrupa Şampiyonu olan, aralarında jimnastikte sekiz yaşında bir evladımızın da olduğu evlatlarımızla, çocuklarımızla, gençlerimizle Sayın Cumhurbaşkanımızı bir araya getirdik. Gerçekten çok güzel önemli gelişmeler yaşanıyor. Bunlardan dolayı büyük memnuniyet içerisindeyiz.

Ancak zaman içerisinde hele de pandemi gibi dünyanın içinden geçtiği bu süreç içerisinde bazı aksaklıklar yaşıyor. Bu süreçten engelli kardeşlerimizin aileleriyle birlikte ne kadar çok etkilendiğini biliyoruz. Çok ciddi öğrenme kayıplarının olduğu, özellikle rehabilitasyon merkezlerine giden, özel eğitim alan evlatlarımızda çok ciddi öğrenme kayıplarının olduğunu biliyoruz. Böylesine bir süreçten sonra bu dönemin ortaya çıkarmış olduğu sıkıntıları, sorunları ya da yeni beklentileri tekrardan ortaya koyup bunlarla ilgili çalışmalar, politikalar üretmek için de var gücümüzle çalışıyoruz. İşte bugün sizlerle birlikte aynı çatı altındayız. Hepiniz kamu da çalışıyorsunuz. Kamu istihdamında memur olarak görev yapan engelli sayımızdaki artış 2002 yılında yaklaşık 6 bin iken, bugün 20 sene sonunda 66 bine ulaşmış durumdadır. Bunun dışında biliyorsunuz çalışma hayatında engelli istihdam zorunluluğu ile ilgili kotalarımız var. Bu zorunlu istihdam kapsamında bugüne kadar 404 bin kişi işe yerleştirilmiş ve çalışma hayatına girmiş durumda. Halihazırda aktif olarak çalışan 100 binin üzerinde engelli kardeşimiz var. Diğer taraftan sosyal yardım anlamında ortaya koymuş olduğumuz ilerlemeler, başka deyişle sizlerin kazanımları; engelli aylıkları, taşınmalı eğitim başta olmak üzere özel eğitim imkânlarından faydalanma ile alakalı ortaya konulan çalışmalar iktidarlarımız döneminde yine engelli kardeşlerimiz ve ailelerimiz açısından ciddi bir kolaylık sağlamış durumda. Sağlık alanında yaptığımız çalışmalarla; erişilebilirlik ve ulaşım noktasında attığımız adımlarla engelli kardeşlerimize hayatı kolaylaştıran, onların hayatın her alanında aktif olarak yer almalarına katkı sağlayan düzenleme ve çalışmalarla engelli kardeşlerimiz için çok önemli adımlar attık. Şimdi bizim gayretimiz, çalışmamız az önce de ifade ettiğim gibi yaşanan değişim, dönüşüm süreçleri sonrasında çalışma hayatına giren kardeşlerimizin yeni ihtiyaçları ve yeni beklentilerine yoğunlaşıyor. Bu alan sürekli olarak yenilenen bir alan. Bununla ilgili bizler de politikalarımızı güncelleme çalışmaları içerisindeyiz.

İktidarımızın en önem verdiği husus; istişare ve birlikte çalışma kültürü, biliyorsunuz. Ortak akılla yapılan çalışmaların başarısının ve etkisinin daha yüksek olacağına inanıyoruz. Sivil Toplum ve Halkla İlişkiler başkanlığı yaptığım dönemde sendikalarımızla daha sık bir araya geliyorduk. Uzun bir aradan sonra bugün sendikalarımızla bu çatı altında bir aradayız. Politikalarımızı güncelleme çalışmaları bağlamında çalıştaylar serimize başladık. İlkin Eşref Başkanımızın da katıldığı çok geniş katılımı her kesimden engelli STK'mızın, ailelerimizin, belediyelerimizin, kamu kurum ve kuruluşlarımızın katılımıyla gerçekleştirdik. Engelsiz yenilikçi politikalar çalıştay raporlarını inşallah başkanlarımızın görüşüne sunacağız. Sonrasında da bakanlarımızla, Sayın Cumhurbaşkanımıza, ilgili karar organlarımızla paylaşacağız. Sadece bu alan değil tabi... Gayemiz, gayretimiz bugüne kadar yapmış olduğumuz devrim niteliğindeki düzenlemeleri her alanda daha da ileriye taşımak. İnşallah burada Memur-Sen ailesinin de katkılarını üst seviyede bekliyoruz.

Tabi Memur-Sen benim için, toplu sözleşme sürecindeki yaşadığımız güzel anılar yanında gerçekten bir aile olarak gördüğüm bir yer. Başkanlarımızla sürekli istişare halindeyiz. Sürekli görüşme halindeyiz. Çalışma hayatına katmış oldukları vizyoner yaklaşımları takdir ediyorum. Az önce başkanımız da söyledi 800'ün üzerinde bir kazanımı var Memur-Sen'in. Biz bu yoldaki mücadeleye şahidiz onu söyleyeyim. Bu konuda masanın farklı taraflarında olsak da gerçekten gönüllerimiz yüreklerimiz bir. Bugün sizlerle burada bir arada olmaktan dolayı memnuniyetimi tekrardan ifade etmek istiyorum.

İllerinize gittiğiniz zaman Engelliler Koordinasyon Merkezindeki arkadaşlarımızla temasa geçerek daha yakın çalışma içerisinde olmanızı da özellikle burada tekrardan ifade etmek istiyorum. Bu alanda kurumsallaşma adına önemli adımlar atıyoruz. 81 ilimizde 976 ilçemizde Engelli

Koordinasyon Merkezlerimiz var. Bugüne kadar daha farklı bir yapıda çalışma gerçekleştiriliyordu ama yeni bir sistem kurduk. Sosyal Politikalar Bilgi Yönetim Sistemi... Bu bağlamda her bir engellimize her bir yaşlımıza her bir şehit ailemize birebir yüz yüze ulaşacağımız bir modelle çalışmalarımıza başladık. Bu anlamda revize etmemiz gereken noktalar konusunda bilgilerinizi, verilerinizi bizlerle paylaşırsanız, bu konularda bizimle iletişim halinde olursanız sorunların çözümü konusunda çok hızlı yol alabileceğimiz bir süreç içerisinde oluruz.

Bugün çalıştayı gerçekleştirdiğimiz bu salon için de teşekkür etmek istiyorum. Geçmişte sendikalarımızın toplantı yaptığı mekânlarla bu salonu kıyasladığım zaman böyle nezih, gerçekten kıymetli eğitim mekânlarının kamu görevlilerine kazandırılmış olmasını sendikalarımızın iz bırakan çok önemli hizmetleri, başarıları olarak görüyorum. Sendikacılığın nereden nereye geldiğini bu vesileyle daha iyi görüyoruz. Bunlar çok kıymetli kazanımlar ve kazançlar. Bunlar hem çalışma hayatına, hem sendikalarımıza, hem de tüm Türkiye'ye kazandıran çalışmalar. Biz hep birlikte Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde inşallah ülkemiz için, toplumumuzun her kesimi için var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

Evet, zor bir süreçten geçiyoruz. Gerek iki yıllık pandemi sürecinin yol açtığı değişimler, gerekse Ukrayna ve Rusya arasında yaşanan savaşın dünya ekonomilerine yine çok güçlü etkileri var. Bunlarla mücadele etmek, bunların vatandaşlarımıza yansımaları en minimum seviyede tutabilmek için de var gücümüzle çalışıyoruz. Masada güçlü bir Türkiye, sahada güçlü bir Türkiye, diplomaside güçlü bir Türkiye var. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde son yaşanan süreçlerde de öncü bir rol üstlendiğimizi ve bu süreçler içerisinde belirleyici olduğumuzu, takdir edilen bir ülke konumunda olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Toplumumuzun her kesimine yönelik çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Önemli bir toplu sözleşme sürecini gerçekten diyalogla iyi bir şekilde yürüttüğümüzü ve sonuçlandırdığımıza inanıyoruz. Sonrasında işte meclisten çıkardığımız ek bir artışla birlikte işçimizden memurumuza, esnafımızdan çiftçimize kadar her kesimi rahatlatmak, bu kesimlerin sorunlarını çözmek için çaba gösterdik. Türkiye potansiyeli çok yüksek bir ülke, güçlü bir ülkeyiz. İnancımız, azmimiz, gayretimizle inşallah 81 milyon vatandaşımızın umutlarını canlı tutarak, saflarımızı sıkılaştırarak geleceğe emin adımlarla ilerliyoruz. Allah bu süreçte yar ve yardımcımız olsun diyorum.

Bu toplantı için Eşref Başkan başta olmak üzere tüm Memur-Sen ailesine, Ali Yalçın Başkanımıza teşekkür ediyorum. Başkanımız gerçekten aktif, proaktif, sendikacılıkla, mücadelecı bir yapıya sahip. Eskiden sendikalarını eylemlilik konusunda eleştirirlerdi değil mi? Çok tepki vermiyor sendikalarımız diye... Maşallah Memur-Sen ailesi hem masada dersine çalışarak, her konuda bilimsel sendikacılık anlayışıyla hareket ederek, gerekli bütün analizleri yaparak, gerçekten güçlü bir biçimde masaya getirmekte; hem de gerektiğinde sahada eylemlilik süreçlerini de işleterek güçlü bir sendikacılık anlayışını hissettirmekte. Allah gayretlerinizi arttırsın inşallah. Sendikacılık, üyelerinin hak ve menfaatlerini savunmak demek, bunu hakkıyla yapan bir Memur-Sen ailesi, Memur-Sen kadroları var. Dediğim gibi masanın bazı zamanlar farklı taraflarında olsak da 81 milyon vatandaşımızın her zaman mutlu, huzurlu, refah içerisinde olmasını arzu ediyoruz. Bu çalışmalar bu yönüyle de bizlere de ışık tutuyor. Memur-Sen ailesine, bu son derece faydalı çalışmaları dolayısıyla tekrardan teşekkür ediyorum. Çalışmalarında başarılar diliyorum. Engelliler alanında yapılacak her çalışmada yer almaya ve her türlü istişari zeminde bir araya gelmeye her zaman açık olduğumuzu da ifade ediyorum. Kolaylıklar diliyorum.

EŞİT VE ETKİLİ KATILIM ENGELLİ BİREYLER İÇİN OLMAZSA OLMAZDIR

Ali YALÇIN

Memur-Sen Genel Başkanı

Rakamlar çok sağlıklı olmasa da dünya nüfusunun en az % 15'ini Türkiye nüfusunun ise %12,3'ünü engelli bireyler oluşturmaktadır. Dünya genelinde 1 milyarı, Türkiye'de ise resmi rakamlara göre 10,5 milyonu aşan engelli yaşamaktadır. Bunlar çok ciddi oranlar ve rakamlardır. Bizler Memur-Sen olarak Türkiye'nin engelli gerçeğinin farkında ve şuurunda olarak hareket ettik, ediyoruz. Nitekim 2013 yılında kurduğumuz Memur-Sen Engelliler Komisyonu bu politikamızın yansıması, bu bilincin eyleme dönüşmesidir.

Şunu ifade etmek isterim ki, -diğerlerini bilmem ama- bizde hiçbir komisyon iş olsun diye öylesine, formalite icabı kurulmaz, kurulmadı.

Bilakis samimiyetimizin, inanmışlığımızın bir gereği olarak teşekkül etti. Komisyonlarımızın ürettiği yüksek kaliteli çalışmalar, ortaya koydukları eylemlilikler ve yürüttükleri çalışmalar ve programlar bunun en açık göstergesi.

Çalışmalarımızı bir komisyona özgüleyerek daha verimli hale getirmemiz, engelli kamu çalışanlarının haklarına daha fazla odaklanmamıza olanak sağlamakta. Özelde engelli kamu görevlilerinin, genelde ise tüm engelli bireylerin sorun ve beklentilerini gündemleştirmek, sorunlara çözüm üretmek, beklentileri dillendirmek ve neticede kazanım üretmek için Memur-Sen Engelliler Komisyonumuzun sorumluluğunun ağırlığının farkındayız. Bizler fıtrat, merhamet ve adalet medeniyetiyiz. Bütün dezavantajlı gruplarda olduğu gibi engelliler karşısında da insani, tutarlı, adil bir yaklaşımı inanç değerlerimizden süzerek edindik ve bu değerler ışığında da yaşamsallaştırmaya gayret ediyoruz.

Engellilerin sorunlarının farkındayız. Memur-Sen olarak Engelliler Komisyonumuz üzerinden bu sorunların çözümü için elimizi taşın altına koyuyoruz. Toplu Sözleşme masasında engelli kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarına ilişkin tekliflerimizi sunuyor, belli kazanımlar da üretiyoruz. Ancak engellilerin Türkiye nüfusu içindeki oranları ile kamu ve özel sektördeki engelli sayısı dikkate alındığında çok geniş bir kitlenin çok sayıda sorun ve beklentisinin olduğu anlaşılabacaktır. Yaşama eşit ve etkili katılım engelli bireyler için olmazsa olmazdır. Biliyoruz ki bu alandaki her zafiyet engelli kardeşlerimizi hayattan uzaklaştırmakta, eve hapsedmekte, verimliliklerini sınırlandırmaktadır. Bu yönüyle bu zaafların çok yönlü çalışmalarla giderilmesi gerekmektedir. Ancak her şeyden önce kamu iradesinin engelli bireylerin hayata eşit ve etkin katılımını kısıtlayan sorunları tespit edecek, bütünüyle ortaya koyacak çok yönlü ve çok katmanlı bir çalışma yapması, adeta meselenin MR'ını çekmesi gerekmektedir.

Konfederasyonumuzun tespit ve birikimleri ışığında ifade etmek isterim ki; her şeyden önce sorunlar yasalardan öte pratiklerdedir. Elbette yasalarda da eksiklikler vardır ve bu eksiklikler tamamlanmalıdır. Ancak daha büyük ve öncelikli sorun; çözüme yönelik yapılmış mevzuat düzenlemelerinin büyük oranda hayata geçirilmemiş olması, bu konuda bir denetim ve izleme sürecinin yürütülmemesidir.

O halde yapılması gereken uygulamalardaki sorunların, yasalardaki eksikliklerin giderilmesidir. İlgili kanun ve yönetmelikler etkin ve titizlikle uygulamalı, uygulamada ortaya çıkan sorun ve zaaflar belirlenerek çözülmelidir. Özellikle yasaları uygulamayarak ayrımcılığa neden olan kişi ve kurumlara karşı etkin tedbirler alınmalıdır.

Memur-Sen Konfederasyonu olarak bizler üretilen politikaların medeniyetimizden tevarüs ettiğimiz şuurla telif edilmesi gerektiğini vurguluyoruz. Atılması gereken adımlara, geliştirilmesi gereken haklara odaklanarak, engelli haklarını insan haklarının ayrılmaz bir parçası olarak kabul ederek, engelli kardeşlerimizin sosyal hayata tam, etkin ve eşit katılımını sağlamak için hep birlikte yürüyüşümüzü sürdüreceğiz.

Engellilerin Sorunlarının Tespiti ve Çözüm Önerileri Çalıştayı Sonuç Raporu

Engellilerin Sorunlarının Tespiti ve Çözüm Önerileri Çalıştayı

Sonuç Raporu

Engelliler Komisyonu

+90 312 230 48 98
+90 312 230 09 72-73

MemurSenKonf

www.memursen.org.tr
info@memursen.org.tr

Zübeyde Hanım Mh. Sebze Bahçeleri Cd.
No:86 Altındağ/Ankara